

RELEVANSI PERKARA 3 (1) PERLEMBAGAAN PERSEKUTUAN MALAYSIA DALAM KEMAJMUKAN MASYARAKAT MALAYSIA

Ayu Nor Azilah Mohamad

Rohaini Amin

*Jabatan Kenegaraan dan Pengajian Ketamadunan
Pusat Pengajian Teras
Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS) Malaysia
ayunorazilah@kuis.edu.my*

Diterima: 04 April 2017

Direvisi : 15 Mei 2017

Diterbitkan: 26 Juni 2017

Abstract

Referred to The Federal Constitution of Malaysia, its clearly found that Article 3(1) of the Constitution has allocated that Islam is the religion for the Federal, but the Constitution also allows the freedom to all individuals to practice their own religions peacefully and harmoniously in any parts of the Federal. This Article was enforced till today as the result of the tolerate among the Malays between the Chinese and Indian as a migrate ethnics as the first step toward independence. The Article 3(1) also become an important role to guarantees to all non Muslim to practise their religions without discrimination. This Article 3(1) are very significant for the plural society in Malaysia. Further discussion will be explain in this paper.

Keywords : *Relevant, federal constitution, Malaysia.*

Abstrak

Apabila dirujuk kepada Perlembagaan Persekutuan Malaysia, terdapat secara jelas pada Perkara 3 (1) iaitu agama Islam adalah agama Persekutuan dan agama-agama lain boleh diamalkan dengan aman dan damai di mana-mana bahagian Persekutuan. Peruntukan yang termaktub dalam dokumen undang-undang ini adalah merupakan kesepakatan yang berjaya diperolehi hasil tolak ansur antara orang Melayu dengan mereka warga imigran Cina dan India menjelang proses kemerdekaan tanah air. Perkara 3 (1) juga telah mengangkat kedudukan agama-agama lain terjamin tanpa diskriminasi dan penganut kepada agama-agama selain Islam tidak perlu rasa bimbang untuk terus mengamalkan ajaran dan anutan pilihan masing-masing. Dalam konteks masyarakat majmuk di Malaysia, perkara ini adalah sangat signifikan. Suasana yang aman sangat diperlukan bagi negara seperti Malaysia yang mempunyai rakyat berbilang etnik dan berbilang agama. Perbincangan lanjut akan diterangkan dalam kertas kerja ini.

Kata Kunci: Relevansi, perlembagaan persekutuan, Malaysia.

Pendahuluan

Sejarah penggubalan perlembagaan telah menjalani satu proses yang panjang dan menarik untuk dikaji. Dalam sejarah penggubalan Perlembagaan Persekutuan ini beberapa perkara akan dilihat khususnya

perbincangan mengenai kerjasama etnik dalam menggubal perlembagaan sehingga akhirnya diterima dan dipersetujui oleh tiga etnik terbesar di Malaysia yang terdiri daripada Melayu, Cina dan India. Ini telah membuktikan penduduk tempatan adalah terlibat dalam proses penggubalan

perlembagaan yang tegak berdiri sehingga kini. Sejarah penggubalan ini penting untuk dikaji dan dianalisis kerana melaluinya dapat diteliti semangat dan tujuan sesuatu peruntukan itu diadakan. Perlembagaan tidak dapat difahami dengan tepat tanpa merujuk kepada sejarah, ciri-ciri utama dan sejarah penggubalannya. Yang jelas, sesuatu peruntukan yang diadakan seperti agama Islam, pemerintahan beraja, dan kedudukan istimewa orang Melayu sebenarnya telah lama wujud sebelum kedatangan British lagi. Manakala kehadiran bangsa-bangsa pendatang kemudiannya juga turut mempengaruhi perkembangan perlembagaan.

Dengan itu, adalah menjadi satu kepentingan untuk melihat kedudukan undang-undang sebelum dan semasa penjajahan British di Tanah Melayu sebelum ditumpukan perbincangan mengenai sejarah penggubalan Perlembagaan Persekutuan yang melibatkan semua etnik pada ketika itu. Kedudukan undang-undang sebelum dan semasa penjajahan ini yang banyak mempengaruhi dan diambilkira dalam penggubalan Perlembagaan Persekutuan seperti yang terdapat dalam Perlembagaan Negeri Johor dan Perlembagaan Negeri Terengganu khususnya mengenai agama Islam dan orang Melayu. (Nazri Muslim: 94)

Menurut Ahmad Ibrahim (Nazri Muslim: 94) al-Quran dan al-Sunnah tidak meletakkan perlembagaan yang terperinci untuk diikuti oleh orang Islam pada masa ini akan tetapi terdapat beberapa prinsip yang disebutkan boleh memberi panduan kepada orang Islam untuk memilih sistem yang terbaik bagi aturan politik masyarakat dan zaman mereka. Prinsip yang boleh menjadi pedoman seperti syura, menegakkan keadilan, persamaan hak, perpaduan orang Islam, kebebasan beragama dan kedudukan orang bukan Islam. Prinsip yang diutarakan ini lebih menjurus kepada situasi di Malaysia yang terdiri daripada

pelbagai etnik mengenai kebebasan beragama dan kedudukan orang bukan Islam.

Profesor Dicey berpendapat bahawa undang-undang perlembagaan mengandungi dua prinsip iaitu Prinsip Kedaulatan Parlimen dan Prinsip Kedaulatan Undang-undang. Akan tetapi apabila melihat kepada Perlembagaan Malaysia, takrifan yang dinyatakan oleh Profesor Dicey itu tidak mencukupi kerana apa yang terkandung dalam perlembagaan itu bukan sahaja hal-hal tentang Parlimen dan hak asasi bahkan pelbagai perkara yang lain. Oleh itu, takrifan Profesor Dicey itu hanya merangkumi sebahagian daripada bermacam-macam perkara yang terkandung dalam perlembagaan.

Kepelbagaian takrifan itu adalah suatu masalah yang sukar dan tidak ada seorang cendekiawan pun yang berjaya sepenuhnya memberi takrif yang tepat dengan tidak mendapat teguran daripada para ilmuwan yang lain. Namun untuk artikel ini memadai jika beranggapan bahawa perlembagaan itu ialah suatu suratan atau suratcara yang mengandungi suatu undang-undang tertinggi yang difikirkan mustahak dalam menubuhkan sebuah negara moden. Undang-undang tertinggi inilah yang menjadi punca bagi semua undang-undang sama ada sudah ada atau yang akan dibuat. Semua undang-undang yang lain hendaklah tidak bertentangan dengan perlembagaan. Hal ini kerana jika bertentangan terbatalah undang-undang itu. Contohnya dalam fasal (1) Perkara 4 Perlembagaan Malaysia ada disebutkan:

“Perlembagaan ini adalah undang-undang utama Persekutuan dan apa-apa undang-undang yang diluluskan selepas Hari Merdeka dan yang berlawanan dengan Perlembagaan ini maka hendaklah terbatal setakat yang berlawanan itu.”

Perlembagaan berperanan sebagai undang-undang utama di sesebuah negara,

Perlembagaan mengandungi pelbagai peruntukan. Antara lain badan perundangan iaitu Parlimen, badan pemerintahan seperti Jemaah Menteri, mahkamah dan sebagainya. Perlembagaan juga mengandungi peruntukan-peruntukan yang lain seperti kewarganegaraan, kebebasan asasi, agama, bahasa kebangsaan, dan sebagainya. Berapa banyak perkara yang hendak diperuntukkan dalam perlembagaan itu terserahlah kepada kemauan penduduk negara yang memerlukan perlembagaan tersebut. Ada negara seperti Amerika Syarikat yang mempunyai perlembagaan yang amat ringkas, manakala ada pula negara seperti India yang mempunyai perlembagaan yang panjang, mengandungi pelbagai peruntukan di dalamnya. (Haji Salleh Buang: 45)

Di Malaysia, Perlembagaan Persekutuan ialah hasil daripada persetujuan yang telah dicapai antara etnik Melayu, Cina dan India yang telah digubal atas nilai persetujuan tersebut. Perlembagaan Persekutuan bukan sahaja dokumen perundangan malah adalah satu kontrak sosial dan perjanjian perdamaian.

Perkara 3 (1) dalam Perlembagaan Malaysia

Peruntukan Perlembagaan tentang agama Islam merupakan satu unsur tradisi dan perkembangan sejarahnya adalah sebahagian daripada perkembangan sejarah konsep pemerintahan beraja. Malaysia ialah sebuah negara yang mempunyai banyak agama. Rakyat di Malaysia mengamalkan agama-agama yang berbeza seperti agama Islam, Hindu, Budha, Kristian dan kepercayaan lain. Adalah asing kepada orang Melayu bahawa seseorang bangsa Melayu itu bukan beragama Islam. Seseorang yang seumpama itu dianggap “murtad” iaitu terkeluar daripada agama. Untuk menjadi seorang Melayu, seseorang itu mestilah beragama Islam walaupun dia mungkin tidak mengamalkan Islam

sepenuhnya atau menjadi penganut Islam yang taat. Mengaitkan agama secara sepenuhnya dengan bangsa adalah asas kepada fikiran orang Melayu sehingga agama Islam telah menjadi suatu unsur yang penting dalam definisi “Melayu” menurut undang-undang dan “seorang yang beragama Islam, lazimnya bercakap bahasa Melayu dan menurut adat istiadat Melayu.” (Haji Saleh Buang: 45)

Agama Islam telah menjadi agama orang Melayu sejak lebih 500 tahun dahulu. Agama Islam pertama kali dibawa ke Tanah Melayu oleh pedagang-pedagang Arab melalui Arab atau India dan mendarat di pantai Melaka pada abad ke-15 atau mungkin lebih awal lagi. Sejak itu orang Melayu mulai memeluk agama Islam. Sejarah mengisahkan bahawa orang Melayu berperang menentang kuasa-kuasa Eropah seperti Portugis dan Belanda untuk mengekalkan, mempertahankan negeri dan agama mereka. Selain bertujuan untuk menguasai tempat-tempat tertentu menjadikan pusat perdagangan dan perniagaan, penjajah juga berazam hendak menukarkan agama orang Melayu kepada agama Kristian. Hasrat itu tidak tercapai kerana orang Melayu telah pun berpegang kuat kepada Islam.

Selepas Portugis dan Belanda meninggalkan Tanah Melayu dan pemerintahan diambil alih oleh British, agama Islam tidak diganggu lagi. Pihak British dengan melalui beberapa perjanjian damai dan persahabatan dengan raja-raja Melayu, termasuk berjaya mendapatkan hak untuk memberi nasihat kepada raja-raja Melayu dalam semua perkara yang bersabit dengan pentadbiran negeri, akan tetapi agama Islam dikecualikan daripada lingkungan nasihat mereka. Contohnya, Perkara 2 perjanjian antara kerajaan Negeri-negeri Selat dengan pembesar-pembesar yang memerintah Negeri Sembilan bertarikh 20 Jun 1895 telah dipersetujui bahawa mereka “*mengaku janji yang*

menurut nasihat Residen British dalam semua hal ehwal pentadbiran selain soal yang menyentuh agama Islam.”

Peruntukan serupa didapati dalam semua perjanjian lain yang telah dipersetujui oleh raja-raja Melayu dengan Great British. Dalam sepucuk surat bertarikh 24 Ogos 1888, Sultan Ahmad Muazzam Shah dari Pahang menulis kepada Sir Cecil Clementi Smith, Gabenor Negeri-negeri Selat, menyatakan:

“Dalam permintaan ini kami yakin bahawa kerajaan British akan memberi jaminan kepada kami dan pengganti-pengganti kami semua kedudukan istimewa dari kuasa kami yang sebenar menurut sistem kerajaan kami, dan akan berjanji bahawa mereka tidak akan campur tangan dalam adat istiadat negeri kami yang mempunyai sebab-sebab yang baik dan wajar, dan juga bersabit dengan hal ehwal yang berhubung dengan agama kami.”

Selepas Perang Dunia Kedua apabila pihak British menukar peranan mereka daripada ‘penasihat’ kepada ‘pentadbir’ negara ini, secara langsung turut memperkenalkan Perlembagaan Malayan Union pada tahun 1946 dan Perjanjian Persekutuan Tanah Melayu pada tahun 1948, yang mana adat istiadat orang Melayu dan agama Islam juga tidak disentuh oleh kuasa mereka. Ketika pemerintahan British, orang British juga membawa masuk agama Kristian dan kaum pendatang membawa masuk agama lain seperti Hindu dan Budha.

Maka dengan ini peruntukan Perkara 3 Perlembagaan Malaysia yang mengisytiharkan bahawa *“Islam ialah agama bagi Persekutuan.”* Agama Islam sebagai agama bagi Persekutuan mestilah juga memberikan pertimbangan kepada kepercayaan lain. Untuk itu, Perkara 3 memperuntukkan suatu fasal imbalan yang menyebut *“tetapi agama lain boleh diamalkan dengan aman dan damai di mana-mana bahagian Persekutuan.”*

Kebebasan beragama dijamin bagi semua agama dan setiap orang mempunyai hak untuk menganut dan mengamalkan agamanya dan tertakluk kepada fasal 4 untuk mengembangkannya. Begitu juga setiap kumpulan agama mempunyai hak untuk:

- a. menguruskan hal ehwal agamanya sendiri,
- b. menubuh dan menyelenggara institusi-institusi bagi maksud-maksud agama atau khairat, dan
- c. memperoleh dan memiliki harta benda serta memegang dan mentadbirnya mengikut undang-undang.

Perlembagaan Malaysia turut menyatakan terdapat tiga had kebebasan beragama di Malaysia iaitu:

- a. Kebebasan menganut agama dibatasi oleh keperluan memelihara ketenteraman awam, kesihatan awam dan akhlak. Oleh yang demikian, undang-undang yang diluluskan oleh Parlimen untuk tujuan itu tidak bertentangan dengan Perlembagaan walaupun mungkin mempengaruhi kebebasan beragama.
- b. Kebebasan beragama tidak bererti bahawa sesiapa pun boleh dipaksa membayar apa-apa cukai jika pendapatan daripada cukai itu diuntukkan khas sama ada kesemuanya atau sebahagian daripadanya bagi maksud-maksud sesuatu agama yang lain daripada agamanya sendiri.
- c. Hak seseorang untuk mengembangkan agama boleh dikawal atau disekat oleh undang-undang negeri atau undang-undang Persekutuan bagi kes di Wilayah Persekutuan jika pengembangan itu dibuat dalam kalangan mereka yang sudah menganut agama Islam. Kewajaran keterbatasan ini merupakan kesan penting dalam menyahut hakikat

asal bahawa agama Islam adalah agama bagi Persekutuan.

Orang-orang Islam di Malaysia terdiri daripada golongan ahli Sunnah wal-Jamaah yang hanya mengiktiraf ajaran empat mazhab yang khusus dan menganggap mazhab lain bertentangan dengan agama Islam yang sebenarnya. Lantas dalam usaha membataskan amalan agama Islam di Malaysia agar dalam lingkungan mahzab Ahli Sunnah wal-Jamaah, Dewan Undangan Negeri dan Parlimen bagi Wilayah Persekutuan diberi kuasa meluluskan undang-undang untuk melindungi orang Islam daripada terdedah kepada ajaran yang menyimpang daripada ajaran sebenar walaupun asalnya Islam atau bukan Islam dan tanpa mengira sama ada pengembangannya orang-orang Islam atau bukan Islam.

Berikutan dengan Islam diterima sebagai agama bagi Persekutuan, kerajaan Persekutuan dan negeri mempunyai kebebasan, kuasa dan keistimewaan untuk menubuhkan atau menyenggara atau membantu penubuhan atau penyelenggaraan institusi-institusi Islam atau mengadakan atau membantu dalam mengadakan ajaran dalam agama Islam dan untuk mengeluarkan perbelanjaan yang diperlukan untuk tujuan itu. Berasaskan kepada kuasa Perlembagaan inilah seksyen 36 dan 37 Akta Pelajaran 1961 dibuat untuk mewajibkan mana-mana sekolah yang menerima bantuan kerajaan supaya memperuntukkan pengajaran agama Islam kepada penuntut-penuntut beragama Islam dengan syarat jumlah pelajar di sekolah itu tidak kurang daripada 15 orang. Pembelanjaan-perbelanjaan bagi pengajaran itu dibiayai oleh kumpulan wang yang dikeluarkan oleh kerajaan Persekutuan.

Oleh sebab dikuasakan dengan nyata oleh Perlembagaan, kedua-dua seksyen Akta Pelajaran 1961 ini dan pelaksanaannya tidak

harus dianggap bertentangan dengan Perlembagaan atau dalam apa cara mengamalkan diskriminasi terhadap agama lain semata-mata kerana kerajaan tidak wajib memberi bantuan yang serupa untuk mengajar agama-agama lain. Namun, selepas Sabah dan Sarawak memasuki Malaysia terdapat anggapan bahawa peruntukan seksyen 36 dan 37 Akta Pelajaran itu mendiskriminasi agama lain. Dengan itu menegaskan bukan sahaja dua seksyen itu tidak harus dilaksanakan ke atas mereka, melainkan gabenor bersetuju menerimanya. Akan tetapi kerajaan Persekutuan mestilah juga memberikan kedua-dua negeri itu untuk tujuan kebajikan sosial, sejumlah wang yang sama banyaknya dengan jumlah yang dibelanjakan oleh kerajaan untuk membiayai pengajaran agama Islam di sekolah-sekolah di Semenanjung Malaysia. Peruntukan yang agak rumit ini yang pasti telah dimasukkan hasil nasihat golongan yang tidak cenderung kepada agama Islam akhirnya telah dimansuhkan. Kerajaan Sabah dan Sarawak akhirnya sedar akan kesan buruk undang-undang ini ke atas peruntukan untuk pengajaran Islam di sekolah-sekolah di negeri tersebut. Akhirnya telah memohon kepada kerajaan Persekutuan untuk memansuhkan.

Satu lagi kesan apabila Islam diterima sebagai agama bagi Persekutuan ialah bahawa kerajaan Persekutuan dan negeri melalui akta dan enakmen pembekalan tahunan diberi kuasa untuk membelanjakan wang untuk pentadbiran agama Islam dan undang-undangnya. Seorang auditor-Jeneral British pernah menimbulkan persoalan sama ada peruntukan dalam undang-undang ini bahawa kumpulan wang dibelanjakan bagi mentadbir agama Islam adalah menurut Perlembagaan atau tidak. Akan tetapi bantahannya telah ditolak oleh Peguam Negara. Mulai sejak itu perkara berkenaan diterima tanpa dipersoalkan. Peruntukan seumpama itu jelas

disahkan oleh Perkara 12 (2). (Haji Salleh Buang: 47-49)

Pengamalan Perkara 3 (1) dalam konteks kepelbagaian agama di Malaysia

Agama dapat membantu manusia untuk mengenal Tuhan dan memberi kesejahteraan hidup. Di Malaysia, agama dan etnik telah menjadi identiti kelompok yang saling melengkapi sehinggakan kelompok etnik disamakan dengan kelompok agama. Orang Melayu dianggap sebagai orang Islam, orang India sebagai orang Hindu, orang Cina dan Siam sebagai orang Budha serta masyarakat Orang Asli dan suku kaum Bumiputera di pedalaman Sabah dan Sarawak sebagai penganut animisme. Mereka yang bertukar agama dianggap telah keluar daripada kelompok etnik.

Kebebasan beragama dijamin terhadap agama Islam dan agama-agama lain. Setiap orang mempunyai hak untuk menganut dan mengamalkan agamanya dan tertakluk kepada mengembangkannya. Kebebasan menganut agama dibatasi oleh keperluan memelihara ketenteraman awam, kesihatan awam dan akhlak. Jadi, adalah sangat kurang disenangi apabila beberapa peristiwa yang ditimbulkan oleh mereka yang bukan beragama Islam berbentuk diskriminasi agama khususnya berkaitan dengan tanah untuk rumah ibadat, kebebasan beragama dan sebagainya. Isu ini perlu ditangani dengan baik agar tidak membangkitkan perasaan tidak puas hati dalam kalangan rakyat yang akhirnya boleh membawa kepada ketidakstabilan dalam negara. Untuk itu, adalah penting bagi orang bukan Islam tidak mempersoalkan kedudukan agama Islam dalam Perlembagaan seperti yang dipersetujui sejak dari awal lagi.

Prinsip kebebasan beragama juga diraikan dan diperuntukkan tempat yang wajar dalam Islam. Penganut pelbagai agama bebas

mengamalkan agama pegangan masing-masing dengan aman tanpa merasa takut dan terancam. Berasaskan prinsip ini, rumah-rumah ibadat dibenarkan untuk didirikan. Islam menganggap semua agama berhak untuk diamalkan oleh penganut agama masing-masing. Ciri-ciri yang ada dalam Islam sangat berguna untuk menjaga kebajikan manusia sejagat. Namun, untuk melaksanakan peraturan-peraturan yang ditetapkan, Islam menganjurkan supaya dibuat dengan niat yang jujur atas dasar tanggungjawab secara langsung pada Allah. Untuk itu, setiap perbuatan yang dilakukan akan dinilai dari segi kejujuran niat. Kejujuran dan amanah dalam menunaikan tanggungjawab sama ada terhadap individu atau masyarakat mampu memberi impak dalam kehidupan manusia.

Agama Islam

Agama Islam adalah berkonsepkan kepercayaan kepada Tuhan yang satu. Ajaran ini sememangnya berbeza dengan pegangan masyarakat Tanah Melayu pada abad ke-7 hingga abad ke-13 yang sebelum ini menganut agama Hindu dengan konsep banyak Tuhan. Dalam agama Islam, al-Quran dijadikan sebagai asas dan sumber hukum yang utama bersama-sama dengan panduan daripada amalan Nabi Muhammad SAW yakni hadis. Dua lagi sumber yang turut menjadi rujukan untuk memahami agama Islam ialah Ijmak Ulama dan Qiyas. Asas utama dalam ajaran Islam ialah Rukun Islam dan Rukun Iman. Islam ialah agama yang paling meluas dianuti di Malaysia dengan memperlihatkan peningkatan perkadaran daripada 58% pada tahun 1991 kepada 60.4% pada tahun 2000 dan terus meningkat pada tahun 2010 pada kadar 61.3%. Secara keseluruhan, ajaran Islam bermatlamat;

- 1) Melahirkan manusia yang mempunyai konsep kepercayaan yang betul iaitu

hanya percaya kepada kekuasaan Allah S.W.T semata-mata.

- 2) Melahirkan manusia yang mempunyai cara hidup yang tersusun dan bersistematik dalam setiap situasi kehidupan.
- 3) Melahirkan manusia yang bertanggungjawab sebagai khalifah Allah di muka bumi ini dan sekaligus melahirkan manusia yang mengenali diri dan mempunyai hala tuju hidup. (Mardiana Nordin & Hasnah Hussin: 305-306). Islam ialah suatu pakej panduan atau manual kehidupan. Islam merupakan *ad-Din* yang mempunyai *welstencabung* atau *tasamwur* yang tersendiri lagi maha lengkap.

Aspek kepercayaan dalam agama Islam merupakan perkara asas yang wajib diimani dan diyakini oleh setiap individu muslim. Keimanan dan kepercayaan ini adalah diasaskan kepada kebenaran yang mutlak dan bukannya kepada kesesatan atau kebatilan. Terdapat enam aspek kepercayaan yang tertera dalam Rukun Iman seperti yang dijelaskan oleh al-Quran dan Sunnah iaitu;

a) Beriman kepada Allah S.W.T.

Ini merupakan asas atau intipati kepercayaan dalam ajaran Islam. Beriman kepada Allah S.W.T. membawa maksud bahawa sesungguhnya Allah S.W.T. adalah Tuhan yang selayaknya disembah dan lagi Maha Esa. Kepercayaan ini juga termasuklah mempercayai bahawa Allah S.W.T. itu sebagai pencipta, pemilik dan pentadbir seluruh alam. Begitu juga wajib mempercayai bahawa Allah S.W.T. itu bukan makhluk dan bersifat dengan sifat Maha Sempurna, Maha Hebat dan Maha Menentukan segalanya.

b) Beriman kepada Malaikat

Beriman kepada Malaikat ialah percaya akan wujudnya ciptaan Allah S.W.T. yang tidak pernah menyalahi sesuatu perintah Allah S.W.T. dan melaksanakan apa yang diperintahkan kepada mereka. Mereka ditugaskan untuk melaksanakan perintah Allah S.W.T. ke atas manusia dan alam. Ada antara mereka yang tidak pernah berpisah daripada manusia kerana memberikan kesaksian atas segala gerak-geri manusia sama ada baik ataupun sebaliknya.

c) Beriman kepada Rasul

Mempercayai akan wujudnya daripada kalangan manusia ini yang diangkat oleh Allah S.W.T. sebagai utusan-Nya. Mereka ini diberi tugas untuk menyampaikan dan menjelaskan kepada manusia apa yang diperintah dan dilarang oleh Allah S.W.T. dalam segala aspek kehidupan bagi tujuan mendapatkan kebaikan di dunia dan di akhirat.

d) Beriman kepada Kitab

Mempercayai bahawa al-Quran adalah kitab yang diturunkan oleh Allah S.W.T. untuk menjadi panduan kepada kehidupan manusia. Kitab ini mengandungi peraturan, ilmu pengetahuan dan sebagainya yang lengkap lagi sempurna serta sesuai sepanjang zaman.

e) Beriman kepada hari Akhirat

Menyakini kehidupan di dunia bersifat sementara akan musnah apabila berlakunya kiamat. Oleh itu, manusia tidak boleh lalai daripada melaksanakan tanggungjawab mereka di dunia ini kerana mereka akan dipersoal kelak.

f) Beriman kepada Qadak dan Qadar

Mempercayai bahawa apa yang berlaku ke atas diri makhluk sama ada baik atau buruk adalah ketentuan Allah S.W.T.. Walau bagaimanapun manusia diberi keupayaan untuk membuat pilihan ke atas tindak-tanduknya ketika hidup di dunia.

Manakala lima perkara yang terkandung dalam Rukun Islam pula ialah:

- a) Mengucap dua kalimah syahadah yang bermaksud: *“aku naik saksi bahawa tiada Tuhan yang berhak disembah melainkan Allah” dan “aku naik saksi bahawa Nabi Muhammad itu pesuruh Allah”*.
- b) Menunaikan sembahyang lima waktu sehari semalam.
- c) Menunaikan zakat.
- d) Menunaikan puasa di bulan Ramadan.
- e) Menunaikan haji kepada yang mampu dari segi kewangan dan kesihatan. (Shamsul Amri:148)

Akidah dalam Islam merupakan kepercayaan atau keimanan kepada hakikat dan nilai-nilai mutlak, tetap dan kukuh dalam jiwa setiap orang Islam. Ini merupakan satu perjanjian yang diikat antara makhluk dengan penciptanya iaitu Allah S.W.T. Pegangan akidah yang kuat dan kukuh akan dapat membebaskan diri manusia daripada tunduk dan patuh kepada sesuatu yang bersifat makhluk, sama ada dalam bentuk jirim atau roh. Seperti yang dinyatakan oleh Hassan al-Banna bahawa *“akidah adalah hal-hal yang berhubung dengan kepercayaan dan keyakinan di dalam hati dan jiwa itu menjadi tenteram, tidak ragu-ragu dan bimbang, bersih dan murni daripada segala syak wasangka.”* (Osman Bakar: 41-42)

Justeru, apa yang terdapat dalam ajaran Islam itu sendiri mengesyorkan supaya bersikap toleransi antara kepelbagaian agama. Hal ini kerana setiap penganut agama itu menuntut agar mempunyai sikap patuh kepada ajaran agama masing-masing. Atas dasar ini, kebebasan beragama diamalkan di Malaysia dengan prinsip menghormati kepelbagaian agama yang wujud di Malaysia. Sememangnya diakui bahawa agama Islam ialah agama Persekutuan tetapi agama lain turut diberi

kebebasan mengamalkan agama masing-masing selagi tidak mengganggu gugat ketenteraman awam. Untuk itu, kebebasan yang diberikan dalam Perkara 3(1) Perlembagaan Persekutuan Malaysia seharusnya menjadi platform dalam meraikan kepelbagai agama yang wujud untuk mengharmonikan kehidupan bermasyarakat di Malaysia.

2) Agama Hindu

Agama Hindu yang terdapat di Malaysia sekarang ialah agama yang berasal dari India, terutama dari India Selatan. Inilah agama yang dianuti oleh sebahagian besar masyarakat India iaitu 80% daripada jumlah penduduk kaum India di Malaysia. Konsep Tuhan menurut kitab-kitab suci agama Hindu berasaskan dua mazhab utama agama Hindu iaitu Saivisme dan Vaisnavisme. Hanya dua mazhab ini yang akan dibincangkan kerana di Malaysia, kedua-dua mazhab inilah yang diamalkan secara berleluasa. Walaupun wujud kepercayaan mengenai mazhab-mazhab lain tetapi lebih bersifat kepercayaan dalam lingkungan kecil keluarga masing-masing sahaja.

Menurut teks agama Hindu, Tuhan ialah suatu kuasa yang abstrak. Tuhan tidak mempunyai bentuk tertentu. Konsep ketuhanan ini ditandakan dengan istilah *Brahman*. Perkataan *Brahman* ini boleh disamakan dengan istilah Tuhan dalam bahasa Melayu dan *God* dalam bahasa Inggeris. *Brahman* di sini dikenali sebagai *Nirguna Brahman* bererti konsep ketuhanan yang abstrak yang juga disebut *Nirkara Brahman*. Konsep ketuhanan abstrak ini adalah di luar persepsi manusia biasa. Oleh itu, untuk membawa kesedaran dan penghayatan tentang kebesaran tuhan, maka konsep abstrak tersebut perlu dipersepsikan. Untuk itu Tuhan diberikan nama, rupa dan sifat. Dengan ini

Tuhan yang sukar dipersepsikan oleh manusia kini mudah dipersepsikan. Dalam tahap ini Brahman dikenali sebagai *Sakuna Brahman* yang juga disebut *Sakara Brahman*. Sifat-sifat unggul seperti Yang Maha Kuasa, Yang Maha Tahu, yang Maha Besar, yang Maha Kasih dan sebagainya adalah antara sifat-sifat yang diberikan kepada *Sakuna Brahman*. Terdapat banyak simbol bagi menerangkan konsep ketuhanan dalam tradisi agama Hindu. Ini termasuklah patung suci, gambar dan lakaran dewa-dewi, simbol binatang, tumbuhan, senjata, struktur kuil dan sebagainya (Singaravelu Sachithnantham: 44)

Penganut Hindu mempercayai banyak tuhan. Bagi mereka setiap kekuatan alam semula jadi sama ada mendatangkan faedah atau membahayakan adalah tuhan yang diharapkan pertolongan. Ketika dilanda kesusahan, penganut Hindu menyeru tuhan-tuhan ini supaya memberkati keturunan, harta benda dan menolong mereka untuk menentang musuh. Sebenarnya penyembahan kepada kekuatan tabii ini tidak dijalankan secara sekali gus tetapi berperingkat-peringkat. Pada mulanya bentuk-bentuk alam yang indah dan menarik perhatian menimbulkan kesedaran beragama pada mereka. Mereka kagum pada bentuk-bentuk ini dan terus menikmatinya. Selepas itu mereka bersyukur dan senang dengannya, mereka memuji-muji, kemudian menyangka bahawa bentuk-bentuk ini mempunyai roh. Roh-roh ini dianggap mempunyai kekuatan yang tersembunyi di sebalik bentuk yang kelihatan lalu mendekatinya melalui perbuatan ibadat. Mereka menghadiahkan korban-korban dan menganggapnya sebagai tuhan-tuhan yang diseru ketika ada hajat. Oleh sebab itulah bilangan tuhan bertambah banyak dalam kalangan mereka. Apabila mereka menyembah salah satu daripada tuhan mereka, upacara korban akan dilakukan.

Dalam kalangan tuhan penganut Hindu ada yang memerintah dan diperintah, ada ketua dan sebahagiannya diketuai. Ketua dan yang memerintah menjadi tuhan segala tuhan dan dewa segala dewa. Semua makhluk dan tuhan ini berada di bawah perintahnya. Mereka menamakan tuhan ini sebagai Brahma, Vishnu dan Siva atau juga dipanggil tiga dalam satu dan satu dalam tiga. Lima prinsip utama dalam agama Hindu iaitu kewujudan tuhan yang tunggal, manusia itu suci, perpaduan melalui percintaan, harmoni agama dan pengetahuan tentang sungai yang suci, kitab yang suci dan mantera yang suci. Terdapat juga sepuluh disiplin yang bersifat sejagat iaitu kejujuran (*satya*), kesederhanaan (*ahimsa*), tidak berzina (*brahmacharya*), tidak merompak (*shaucha*), kepuasan (*santosh*), mengaji kitab (*swadhyaya*), penjimatan (*tapas*) dan doa (*pooja*) (Osman Bakar et.al.:86). Dalam agama Hindu, terdapat sistem kasta yang terbahagi kepada empat golongan iaitu Brahman, Kshatriya, Vaisya dan Shudra. Dalam Peraturan Manu, diterangkan tugas tiap-tiap golongan ini iaitu Brahman menjadi ketua agama, Kshatriya menjadi perajurit, Vaisya pula bertani dan berniaga serta Shudra memberi khidmat kepada ketiga-tiga golongan yang dianggap mulia. Seseorang Brahmin menerima penghormatan daripada semua tuhan disebabkan keturunannya. Dia berhak memiliki harta benda Shudra. Seseorang Brahmin tidak dikotori dosa sekalipun dia membunuh ketiga-tiga golongan itu. Raja pula diangkat daripada golongan Kshatriya. Raja mesti dihormati walaupun masih kanak-kanak kerana dipercayai bahawa sifat ketuhanan itu meresap ke dalam tubuh Raja yang berupa manusia. Shudra pula tidak boleh mengumpulkan harta melebihi golongan Brahmin. Perbuatan ini dipercayai dapat menyakiti golongan Brahmin akibat kekotorannya.

Kesan kehadiran awal agama Hindu di Malaysia dapat dibuktikan dengan penemuan kesan binaan Hindu lama di Lembah Bujang, Kedah. Kesan ini merujuk kepada pengaruh agama Hindu sejak kurun ke-7 Masihi. Agama Hindu telah meninggalkan kesan kepada masyarakat Melayu di Malaysia. Senkritisme agama dapat dilihat dengan jelas dalam adat resam masyarakat Melayu seperti dalam upacara perkahwinan, membabitkan persandingan, pemakaian inai dan upacara menepung tawar. Institusi agama dan pusat ibadat agama Hindu yang terkenal di Malaysia ialah Kuil Murugan di Batu Caves. Kuil itu merupakan pusat ibadat yang paling besar dan terkenal bagi penganut Hindu di Malaysia. Di hadapan pintu masuk kuil itu terdapat patung tuhan Murugan yang besar. Ritual keagamaan di kuil diketuai oleh ketua agama yang dikenali sebagai Sami. Tanda warna yang dipakai pada dahi penganut Hindu ialah *pottu* yang terdiri daripada pelbagai warna. *Pottu* dipakai secara berbeza oleh lelaki dan wanita yang belum berkahwin serta wanita yang sudah berkahwin. Sementara itu susu dan bunga juga merupakan simbol suci yang banyak digunakan dalam upacara penyembahan dewa bagi agama Hindu. Untuk itu, kebanyakan kawasan di sekitar kuil terdapat penjual bunga yang menyediakan kemudahan kepada penganut Hindu untuk bersembahyang. *Ganga Snanam* ialah upacara mandi minyak dengan cara sejenis minyak disapukan ke seluruh badan pada awal pagi Hari Deepavali. Upacara ini dipercayai dapat menghapuskan dosa penganutnya. Penganut Hindu meraikan Deepavali yang biasanya disambut pada akhir Oktober atau awal November setiap tahun. Deepavali merupakan perayaan utama penganut Hindu di Malaysia. Perayaan ini bertemakan penghapusan kejahatan daripada seseorang penganutnya sesuai dengan maknanya iaitu deretan lampu. Satu lagi

perayaan Hindu ialah Thaipusam apabila penganutnya menunaikan pelbagai nazar kepada Dewa Murugan (Shamsul Amri Baharuddin: 160-161).

3) Agama Budha

Kemunculan agama Budha merupakan suatu reaksi terhadap kekerasan dan penindasan oleh golongan Brahman yang menyebabkan golongan lain bangkit menentang terutama golongan Kshatriya yang terdiri daripada anak-anak raja dan perajurit. Agama ini diasaskan oleh Siddharta Gautama yang selalu memikirkan punca penderitaan dan kemelaratan. Dalam usia 29 tahun, dia meninggalkan istana dan memulakan kehidupan zuhud serta bercita-cita untuk sampai ke peringkat mengetahui rahsia alam. Dia meninggalkan segala kemewahan dan berpuas hati dengan pakaian yang koyak - rabak atau daun pokok untuk menutupi badannya. Dia berbaring di tempat-tempat berdiri dan berbatu, tidak menjamah makanan dan minuman. Kadang-kadang dia makan hanya sebiji nasi sehari. Akhirnya, dia berteduh di bawah sepohon pokok di dalam hutan Urvela iaitu tempat dia mendapat petunjuk. Kemudian, dia diberi gelaran Budha, seorang arif yang bercahaya atau Gautama yang bermaksud pendeta.

Agama Budha mengeneipkan perbincangan tentang ketuhanan. Agama Budha mengelak perkara yang berhubung dengan perbincangan ketuhanan dan metafizik kerana berpendapat bahawa manusia bergantung kepada diri sendiri bukannya tuhan. Budha tidak menyentuh tentang keimanan kepada tuhan sedangkan desakan jiwa pengikutnya kuat memikirkan tentang tuhan. Malah, ada yang menganggap Budha bukanlah manusia semata-mata tetapi roh tuhan telah meresap ke dalamnya. Mengikut penganut Budha, peribadinya ialah ketuhanan

dan kemanusiaan kerana peribadi ketuhanan masuk meresap ke dalam peribadi kemanusiaan. Penganutnya berpendapat Budha tidak bercakap tentang tuhan kerana dia sendiri adalah tuhan (Ibid:158)

Ajaran Budha tidak mengajarkan hal-hal tentang ketuhanan dan metafizik tetapi sebaliknya ajaran ini merupakan ajaran psikologi dan etika yang berkaitan dengan kehidupan. Tahap pertama untuk membebaskan diri daripada pusingan kelahiran adalah dengan mengamalkan *sila* ataupun moral yang tinggi seperti mengawal nafsu, mengelakkan dosa besar dan pergorbanan berdarah. Ini perlu diikuti dengan renungan (*samadhi*), kesedaran (*prajna*), mencapai *sambodhi* iaitu mengetahui kebenaran sepenuhnya dan akhirnya mencapai *nirvana*, iaitu terlepas daripada pusingan kelahiran. *Abimsa* beerti menolak penyiksaan (*himsa*) serta pembunuhan kerana apa sahaja makhluk tidak boleh dibunuh. Konsep ini menjadi suatu konsep yang penting dalam agama Budha. Pengikut-pengikut Budha juga menggunakan istilah *Tri-Ratna* bagi merujuk kepada Budha, Budha *Dhamma* dan *Sangha*. *Dhamma* ialah ajaran-ajaran dasar Budha. Intisari ajaran *Dhamma* dirangkumkan dalam empat kebenaran yang mulia iaitu *Dukka*, *Samudaya*, *Nirodha* dan *Marga*.

Dukka ialah penderitaan, kesengsaraan ataupun perasaan duka. Kehidupan ini disifatkan sebagai suatu penderitaan. Kelahiran, usia tua, mendapat penyakit, kematian dan kelahiran semula merupakan penderitaan. *Samudaya* pula merupakan punca atau penyebab pembawa kepada penderitaan. Contohnya api keinginan, cinta, nafsu, gila kekayaan dan sebagainya. *Nirodha* ialah penghapusan atau 'pemadaman nafsu'. Manakala *Marga* ialah jalan atau pun cara untuk memadamka nafsu. Proses mengawal

nafsu boleh dicapai dengan mengamalkan lapan prinsip berikut;

- a) Kepercayaan yang benar
- b) Tujuan yang benar
- c) Pertuturan yang benar
- d) Perbuatan yang benar
- e) Hidup yang benar
- f) Usaha yang benar
- g) Fikiran yang benar
- h) Renungan yang benar

Kelapan-lapan prinsip hidup ini boleh dirangkumkan dalam tiga bahagian utama; Pertama, kepercayaan kepada Budha Dhamma bagi mencapai nirvana. Kedua, berkelakuan seperti yang ditentukan oleh Sangha. Ketiga, melakukan renungan yang baik menurut Dhamma untuk mencapai nirvana. Menurut Hukum Karma, perbuatan baik akan membawa kesan baik, manakala perbuatan jahat akan membawa padah (Ahmad Zaki Abd Latiff: 111-112). Ketenangan rohani dan kasih sayang terhadap semua yang bernyawa itu yang diajarkan oleh Budha. Antara prinsip yang terpenting diseru oleh Budha ialah pembasmian kasta. Di Malaysia, bukan semua etnik Cina menganut agama Budha kerana sebahagian daripada mereka juga berpegang kepada ajaran Taoisme, Konfusianisme, Kristian dan Islam. Malah, terdapat dalam kalangan mereka yang mengamalkan dua atau lebih ajaran yakni Konfusianisme, Buddha dan Taoisme dalam masa yang sama.

4) Agama Kristian

Agama Kristian asalnya merupakan mazhab daripada kepercayaan Yahudi yang menerima Jesus daripada Nazaret sebagai messiah atau kristus. Sesetengah penganut Kristian menggelar Jesus sebagai penyelamat orang Yahudi seperti yang dijanjikan dalam Kitab Perjanjian Lama. Penganut Kristian sama ada gereja Roman Katolik, Ortodok Timur

ataupun Gereja Protestan menerima Doktrin Trinitas atau Tritunggal sebagai ajaran utama agama Kristian. Penganut Kristian percaya bahawa selepas berakhirnya kehidupan Jesus Christ di dunia wujud tuhan kekal di dunia dalam bentuk Roh Suci atau Roh Kudus yang terdiri daripada tiga makhluk iaitu Bapa, Anak dan Roh Suci. Orang Kristian menganggap Jesus sebagai jelmaan tuhan iaitu tuhan yang mengambil rupa manusia yang mempunyai sifat-sifat manusia. Bagi orang Kristian, Jesus meninggal dunia untuk menyelamatkan manusia daripada dosa. Tegasnya, kematian Jesus adalah untuk menyelamatkan manusia daripada dosa.

Agama Kristian mengajar bahawa tuhan menurunkan anaknya, Jesus ke dunia sebagai hamba pilihannya yang dinamakan al-Masih. Ini bertujuan untuk menolong manusia melakukan tugas keagamaan mereka. Kitab suci Kristian iaitu Bible mengandungi Kitab Perjanjian Lama atau Bible Ibrani dan Perjanjian Baru. Kitab Perjanjian Lama (Bible) memimpin manusia ke arah kehidupan yang bermoral iaitu menjauhi segala perkara yg negatif untuk menyelamatkan manusia daripada dosa. Mengandungi 10 ajaran dan perintah dari Tuhan yang dikenali sebagai *The Ten Commandments* (sepuluh rukun) Tuhan itu hanyalah satu, pencipta segala makhluk. Penganut Kristian hendaklah mematuhi perintah-perintah Tuhan dan ajaran yang disampaikan. Penganut Kristian digalakkan ke gereja pada hari Ahad kerana dianggap hari kesucian (*The Sabbath Day*). Penganut Kristian hendaklah percaya kepada kehidupan semula selepas mati dan mereka harus percaya kepada Jesus Christ akan dilahirkan semula untuk memimpin mereka. Apabila timbul kelahiran semula ini, segala kejahatan akan berakhir dan kehidupan akan dilimpahi dengan rahmat yang suci. Seterusnya, penganut Kristian dituntut agar menghormati ibubapa dengan

memberikan sepenuh kasih sayang kepada mereka dan melarang penganutnya daripada melakukan sebarang kejahatan seperti membunuh, mencuri, minum arak dan melakukan zina. Penganut hendaklah berkasih sayang sesama manusia dan menggalakkan hubungan mesra dengan masyarakat terutamanya jiran tetangga.

Perjanjian Baru berdasarkan kepada Perjanjian Lama. Asas ajaran agama Kristian ialah yang mempunyai hubungan nilai murni kasih sayang kepada tuhan, rakan, keluarga, saudara-mara, jiran dan malah musuh. Penganut yang mempunyai kejujuran iaitu orang yang bercakap benar dan jujur akan bersama-sama Tuhan di akhirat. Penganut Kristian hendaklah selalu bersyukur dan berpuas hati terhadap apa yang dipunyai dan jangan mementingkan keduniaan. Ajaran Kristian juga melarang penganutnya berdendam dan haruslah memaafkan orang lain. Juga hendaklah berlaku adil dalam membuat keputusan atau menilai sesuatu, bertanggungjawab terhadap tugas, pekerja bawahan, dan tidak harus membandingkan tindakan mereka dengan orang lain. Seterusnya, seseorang itu harus cekap dalam menjalankan tugas, jangan membuang masa, rajin dan tekun menjalankan tanggungjawab dengan sepenuh hati dan berdedikasi, bersemangat dan berinisiatif serta patut melakukan tugas hariannya dengan tujuan untuk mendapatkan balasan baik. Agama Kristian menekankan aspek-aspek keberanian, kekayaan dan optimistik (<http://drabdshatar.blogspot.my/2012/08/agma-kristian.html>)

Kitab-kitab tersebut juga mencatatkan riwayat hidup dan ajaran Jesus, perkembangan gereja pada peringkat awal dan menerangkan pengertian kepercayaan mengikut Jesus. Dua amalan penting dalam Kristian ialah pembaptisan dan Eukaris yang kedua-duanya

berlangsung dalam gereja. Pembaptisan ialah upacara untuk meraikan kemasukan seseorang dalam Kristian. Sementara Eukaris atau Perhimpunan Suci atau Makan Malam Terakhir pula ialah majlis makan roti dan *wine* sebagai tanda perpaduan antara penganut Kristian dan Jesus. Pemimpin gereja yang paling berkuasa ialah bishop Rom yang dinamakan Paus di Barat dan Patriach di Constantinople di Timur. Antara perayaan suci dalam Kristian ialah Krismas, Easter dan Good Friday. Penganut Kristian digalakkan berkumpul di gereja untuk beribadat dan menjalani kehidupan yang lurus mengikut peraturan moral tuhan (Shamsul Amri Baharuddin: 160-161). Selain Bible atau kitab Injil, salib juga merupakan ikon suci bagi penganut Kristian. Salib ialah tanda palang yang menjadi simbol bagi agama Kristian. Simbol ini biasa dilihat di bumbung atau di dinding gereja selain dipakai sebagai rantai leher oleh penganutnya. Mereka mempercayai bahawa pemakaiannya dapat melindungi daripada bahaya (Zaid Ahmad et.al.: 176)

5) Agama Sikh

Sikh merupakan kelompok agama minoriti di Malaysia. Agama Sikh dianuti oleh sebahagian besar etnik India berketurunan Punjabi di negara ini. Penganut Sikh lebih mudah dikenali dengan identifikasi pemakaian serban dan berjanggut panjang untuk lelaki. Bagi lelaki biasanya menggunakan nama akhir Singh yang bermaksud 'singa' manakala wanita menggunakan Kaur yang bermaksud 'puteri.' Pengasas agama Sikh ialah Guru Nanak pada tahun 1469M. Ajaran agama ini diteruskan dan dikembangkan oleh sembilan orang guru lain. Penganut agama Sikh mempercayai satu Tuhan. Kitab suci agama ini dikenali sebagai *Sri Guru Granth Sahib Ji* yang menjadi sumber rujukan utama dalam kehidupan penganut Sikh. Kitab setebal 1,430 muka surat itu ditulis dan disempurnakan oleh Guru Sikh serta

terdapat di setiap gurdwara iaitu pusat ibadat dan kediaman orang Sikh. Isi kandungannya mengandungi ajaran agama Sikh dan mazmur bagi tujuan keagamaan termasuk nasihat untuk panduan kehidupan. *Granthi Sahib* membaca kitab suci dan menyanyikan *keirtan* (mazmur) serta menyampaikan *katha* (syarahan) tentang ajaran agama Sikh dalam bahasa Punjabi. Upacara keagamaan ini diakhiri dengan bacaan *ardas* (doa) dengan cara penganut Sikh berdiri sambil merapatkan kedua-dua belah tapak tangan yang bertujuan memanjatkan kesyukuran, meminta maaf, berterima kasih atau pun meminta sesuatu hajat daripada Waheguru dengan penuh keikhlasan. *Guru ka langgar* iaitu makanan berupa sayuran dimasak oleh orang Sikh di gurdwara yang disediakan kepada pengunjung tanpa mengira agama. Penganut Sikh mementingkan *sewa* (kerja amal) kepada umat manusia tanpa mengira agama.

Seterusnya, *kesb* atau berambut panjang menjadi simbol keimanan. Penganut Sikh tidak dibenarkan memotong atau mencukur rambut dan bulu di mana-mana bahagian badan. Jika berbuat demikian bererti melanggar perintah tuhan. *Kangha* atau sikat mempunyai kaitan dengan rambut agar sentiasa bersih. *Kara* atau gelang besi yang dipakai di tangan kanan bertujuan untuk mengingatkan agar mengelakkan kejahatan dan melambangkan ikatan serta kepatuhan yang teguh kepada agamanya. *Kirpan* atau pedang kecil menunjukkan bahawa seseorang yang memakainya setia dan teguh pegangan agamanya di samping mempunyai iltizam yang tinggi terhadap agamanya. *Kacha* atau seluar khas melambangkan kesediaan setiap waktu dan ketangkasan pergerakan dalam proses melakukan sesuatu. Ini semua bertujuan agar penganut Sikh menjaga diri dan tidak melakukan perbuatan yang tidak bermoral seperti berzina.

Vaisakhi merupakan perayaan terpenting bagi penganut Sikh. Perayaan ini disambut pada bulan April setiap tahun. Pada hari tersebut, penganut Sikh mengunjungi gurdwara bersama keluarga dan sanak saudara. Mereka menuju ke *darbar sahib* (dewan sembahyang) tempat letaknya kitab suci. *Sangat* perlu menghormati kitab suci sepanjang masa terutama ketika berada di gurdwara. Aktiviti keagamaan yang utama dijalankan semasa sambutan perayaan Vaisakhi ialah *amrit sanskar* iaitu upacara pembaptisan. Upacara suci ini menandakan kesediaan penganut Sikh memohon *amrit* iaitu air suci bagi mendekati diri kepada *Wabeguru*. Penganut Sikh tidak kira lelaki atau perempuan boleh menjalani upacara tersebut pada bila-bila masa tanpa sekatan umur. Namun persediaan diri terutama mental dan spiritual amat penting. ((Shamsul Amri Baharuddin: 163-164)

6) Animisme

Animisme ialah istilah untuk mana-mana kepercayaan yang melibatkan pemujaan roh dan semangat alam semulajadi. Kepercayaan animisme menganggap bahawa segala sesuatu di dalam alam ini termasuk benda alam yang mati mempunyai jiwa dan dapat berfikir serta berkeperibadian seperti manusia. Semangat dan kuasa luar biasa ini disifatkan sebagai tuhan. Penganutnya menyembah dan memuja batu, pokok, sungai, gunung, pokok, patung dan juga benda hasil buatan mereka sendiri seperti keris dan tombak. Secara ringkasnya, animisme percaya bahawa:

- 1) semua objek di dalam dunia ini memiliki jiwa dan hidup;
- 2) adanya makhluk halus seperti hantu dan jin di gunung, sungai dan tempat keramat; dan
- 3) bintang, matahari dan bulan memiliki jiwa.

Roh-roh ini terdiri daripada roh mereka yang sudah meninggal dan membawa kepada pemujaan nenek moyang atau mungkin ada

roh yang umum, yang tidak dihubungkan dengan seseorang yang mirip dengan *mana* daripada kepercayaan orang di kepulauan Pasifik atau *manito* daripada kepercayaan orang Indian Amerika. Roh-roh ini harus dijaga agar tidak boleh dipermainkan. Dukun, orang keramat, dan ahli sihir merupakan orang penting yang menghubungkan manusia dengan makhluk halus atau roh-roh ini.

Dalam masyarakat Melayu, animisme dikaitkan dengan kewujudan semangat, roh, penunggu, puaka, dan makhluk alam ghaib yang lain. Bagi orang Melayu, semangat dipercayai hidup di merata tempat sama ada di kawasan pertanian iaitu sawah dan kebun, lautan, pantai, hutan rimba, rumah atau dalam diri manusia itu sendiri. Orang Melayu tradisional percaya bahawa semua makhluk ghaib boleh dihubungi, diseru dan dipujuk. Malahan makhluk ini dipercayai boleh dan dapat menunaikan segala permohonan para pemohon dan pemujanya. Semangat ini dipercayai dapat mempengaruhi sesuatu hasil pertanian. Hasil tuaian padi dikaitkan dengan adanya semangat padi yang sentiasa mengawal padi ini. Semangat padi hendaklah dijaga supaya tidak merajuk atau marah sehingga boleh mengurangkan mutu atau hasil padi. Di Semenanjung Malaysia misalnya, semangat padi dipercayai boleh membantu mengeluarkan hasil yang banyak dengan syarat semua peraturan upacara, pantang-larang, dan cara melaksanakannya diikuti. Pawang yang banyak melibatkan upacara yang dilakukan seluruh penduduk seperti upacara memanggil semangat padi (Esa Khalid:183)

Kesimpulan

Perlembagaan Malaysia adalah mempunyai kedudukan yang tertinggi dan menjadi rujukan utama kepada semua perkara. Melalui perlembagaan tersebut, telah

diperuntukkan di dalamnya beberapa perkara yang menjadi teras atau 'tiang seri' kepada kewujudan negara Malaysia. 'Tiang Seri' ini adalah akar umbi yang telah melestarikan kewujudan tamadun Malaysia. Dalam konteks masyarakat majmuk, perkara-perkara akar umbi ini adalah alat penstabil kepada kehidupan rakyat. Namun begitu, dalam melayari kehidupan bersama pada sebuah negara, sering kali juga wujud pergeseran antara etnik. Perkara-perkara tersebut perlu ditangani dengan hikmah dan antara kunci kejayaan bertahan untuk hidup bersama adalah berpegang kepada nilai toleransi.

Daftar Pustaka

Buku

- Ahmad Zaki Abd. Latif, Azam Hamzah & Azhar Mad Aros. 2012. *Buku Teks Tamadun Islam dan Tamadun Asia (TITAS)*. Selangor:Oxford Fajar Sdn. Bhd.
- Ahmad Zaki Abd. Latif, Azam Hamzah & Azhar Mad Aros. 2015. *Tamadun Islam dan Tamadun Asia (TITAS) Edisi Ketiga*. Selangor:Oxford Fajar Sdn. Bhd.
- Anisah Che Ngah et.al. 2007. *Undang-undang Malaysia:50 Tahun Merentasi Zaman*. Bangi:Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Esa Khalid & Mohd. Azhar Abd. Hamid. 2004. *Beberapa Aspek Tamadun Melayu, India, China dan Jepun*. Johor:Penerbit Universiti Teknologi Malaysia.
- Mardiana Nordin & Hasnah Husiin. 2014. *Pengajian Malaysia Edisi Kelima*. Selangor:Oxford Fajar Sdn. Bhd.
- Mohamed Mustafa Ishak. 2014. *Politik Bangsa Malaysia:Pembinaan Bangsa dalam Masyarakat Pelbagai Etnik*. Kuala Lumpur:ITBM & UUM Press.
- Nazri Muslim. 2017. *Islam dan Melayu dalam Perlembagaan*. Bangi:Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Osman Bakar, Azizan Baharuddin & Zaid Ahmad. 2015. *Modul Pengajian Tamadun Islam dan Tamadun Asia*. Kuala Lumpur:Universiti Malaya.
- Shamsul Amri Baharuddin. 2007. *Modul Hubungan Etnik*. Shah Alam:Universiti Teknologi MARA.
- Shamsul Amri Baharuddin. 2012. *Modul Hubungan Etnik Edisi Kedua*. Bangi:Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ramawan Ab. Rahman. 2011. *Pengantar Tamadun dan Sejarah Pemikiran Islam*. Penerbit Alambaca Sdn. Bhd.
- Singaravelu Sachithanatham (editor). 2006. *Pengajian India:Bicara Pelbagai Perspektif*. Kuala Lumpur:Penerbit Universiti Malaya.
- Tun Muhd Salleh Abas (dikemaskini oleh Haji Salleh Buang). 2006. *Prinsip Perlembagaan dan Pemerintahan di Malaysia*. Kuala Lumpur:Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Zaid Ahmad (editor) et.al. 2010. *Buku Teks Hubungan Etnik di Malaysia Edisi Kedua*. Selangor:Oxford Fajar Sdn. Bhd.

Laman Sesawang

- <http://drabdshatar.blogspot.my/2012/08/aga-ma-kristian.html>. 04 November 2016.
- <http://paksuamir.wordpress.com/2009/07/05/kepercayaan-kepada-tuhan/>. 23 Mac 2010.
- <http://www.malaysiaharmoni.com/index.php/pandangan/pandangan-category/4-krisis-perak-daripada-perspektif-rukun-negara>. 23 Mac 2010.